

Nr 5

Utlåtande i anledning av väckt motion angående viss ändring av bestämmelserna om samordningen av sjukdoms- och olycksfallsersättningarna.

I en inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 51, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herrar *Norling* och *Öhman* hemställt, att riksdagen måtte besluta »att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till sådan ändring av bestämmelserna för samordningen av sjukdoms- och olycksfallsersättningarna, att sjukpenning ej blir nedsatt vid inträffat olycksfall eller yrkesskada».

Beträffande de skäl motionärerna åberopat till stöd för sitt yrkande får utskottet hänvisa till motionen.

Huvuddragen av samordningen mellan sjukförsäkringen och yrkesskadeförsäkringen m. m.

Enligt beslut vid 1954 års riksdag avlöstes lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete, lagen den 14 juni 1929 (nr 131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar samt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall fr. o. m. den 1 januari 1955 av *lagen den 14 maj 1954 (nr 243) om yrkesskadeförsäkring*. Den äldre lagstiftningen skall dock som regel äga tillämpning även efter den 31 december 1954 på skadefall, som inträffat före den nya lagstiftningens ikraftträdande.

Den nya yrkesskadeförsäkringen har samordnats med sjukförsäkringen. Samordningen innebär att personer, som är både sjukförsäkrade och obligatoriskt yrkesskadeförsäkrade, vid yrkesskada skall få ersättning från yrkesskadeförsäkringen först sedan viss tid, den s. k. samordningstiden, gått till ända. Under samordningstiden skall som regel sjukhjälp utgå från allmän sjukkasse enligt bestämmelserna i *lagen den 3 januari 1947 (nr 1) om allmän sjukförsäkring* för sjukdom i allmänhet. Samordningstiden omfattar tiden t. o. m. 90:e dagen efter olycksfallsdagen eller, om yrkesskadan uppkommit på annat sätt än genom olycksfall, efter dagen för skadans yppande. Om skadan medför rätt till livränta, upphör dock samordningstiden senast den dag livränterätten inträder.

Bihang till riksdagens protokoll 1957. 9 saml. 2 avd. Nr 5

Eftersom praktiskt taget hela befolkningen kommer att omfattas av den allmänna sjukförsäkringen, blir de samordningsregler, för vilka nu redogjorts, tillämpliga vid så gott som alla yrkesskador. Om yrkesskada emellertid drabbar någon, som inte är sjukförsäkrad, t. ex. en här i riket ej mantalsskriven utlänning, skall yrkesskadeförsäkringen visserligen gripa in redan från början, men även i detta fall skall en samordningstid löpa på samma sätt som eljest. Under denna tid skall den skadade erhålla samma förmåner från yrkesskadeförsäkringen som han skulle ha åtnjutit från sjukförsäkringen, därest han omfattats av denna. Först därefter skall ersättning utgå med tillämpning av yrkesskadeförsäkringslagens regler.

Enligt den äldre lagstiftningen gällde i fråga om försäkringsförmånerna vid olycksfall i arbetet eller yrkessjukdom bl. a. att om sjukdom uppkommit, som varat mer än två dagar efter dagen för olycksfallet resp. dagen för yrkessjukdomens yppande, sjukpenning utgavs fr. o. m. dagen efter olycksfallsdagen resp. yppandedagen så länge sjukdomen förorsakade förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av densamma med minst en fjärdedel. Sjukpenningens storlek var beroende av den skadades årliga arbetsförtjänst under tiden närmast före olycksfallet resp. yrkessjukdomens yppande.

Enligt lagen om allmän sjukförsäkring är sjukkassemédlem, vars årsinkomst av förvärvsarbete uppgår till minst 1 200 kr., obligatoriskt sjukpenningförsäkrad. Sjukpenningförsäkrad medlem äger vid sjukdom som förorsakar förlust av arbetsförmågan för varje dag rätt till hel sjukpenning. Om sjukdom utan att medföra förlust av arbetsförmågan förorsakar nedsättning av denna med minst hälften, skall halv sjukpenning utgivas. Varje sjukpenningförsäkrad medlem är försäkrad för grundsjukpenning. Hel grundsjukpenning utgör 3 kr. Sjukpenningförsäkrad medlem, vars årsinkomst av tjänst uppgår till minst 1 800 kr., är dessutom försäkrad för tilläggssjukpenning. Tilläggssjukpenningens storlek är beroende av den sjukpenningklass till vilken medlemmen hör. Sjukkasen inplaceras ifrågavarande medlemmar i sjukpenningklasser alltefter storleken av deras årsinkomst av tjänst. Sjukpenningklasserna är till antalet tretton. Efter de första 90 dagarna av en sjukperiod för vilka sjukpenning utgives, utgår tilläggssjukpenningen med lägre belopp i fjärde t. o. m. trettonde sjukpenningklasserna. Vid beräkning av ifrågavarande tid av 90 dagar skall medräknas tid, för vilken sjukpenning utgivits under de 60 dagar, som närmast föregått sjukperioden. Inom den obligatoriska sjukpenningförsäkringen gäller en karenstid av tre dagar, den dag då sjukdomsfallet inträffade inräknad. Vid karenstidens beräkning skall, om sjukperiod börjar inom 20 dagar efter föregående sjukperiods slut, de båda perioderna anses såsom en sjukperiod.

Om yrkesskada efter samordningstidens utgång förorsakar sjukdom gäller enligt yrkesskadeförsäkringslagen att den skadade äger

uppbära hel sjukpenning för varje dag sjukdomen medför förlust av arbetsförmågan och halv sjukpenning för varje dag arbetsförmågan till följd av sjukdomen är nedsatt med minst hälften. Sjukpenningens storlek bestäms i regel av den sjukpenningklass, till vilken den skadade med hänsyn till sin årliga arbetsförtjänst är att hänföra. För yrkesskadeförsäkringen finns tretton sjukpenningklasser. Sjukpenningen i varje klass är lika med summan av grundsjukpenningen och den för de första 90 dagarna av en sjukperiod utgående tilläggsjukpenningen i motsvarande sjukpenningklass enligt sjukförsäkringslagen. Yrkesskadeförsäkringslagen har icke någon motsvarighet till föreskriften i sjukförsäkringslagen om lägre tilläggsjukpenning efter viss tid.

Frågans behandling vid 1955 års riksdag

Vid 1955 års riksdag yrkades i motionerna I: 33 och II: 44 att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om förslag till vissa ändringar i yrkesskadeförsäkringslagstiftningen. Motionerna syftade till ändring av ersättningsreglerna vid yrkesskada bl. a. i det hänseende som föreslagits i den i förevarande utlåtande behandlade motionen. I sitt *utlåtande nr 31 år 1955* över ovannämnda vid 1955 års riksdag väckta motioner anförde *andra lagutskottet*, såvitt avser förevarande spörsmål, följande.

Såvitt angår det av motionärerna anmärkta förhållandet att vid yrkesskada sjukpenningen i sjukpenningklasserna 4—13 i ett speciellt fall kan komma att utgå med lägre belopp under viss del av samordningstiden, dock högst 60 dagar, vill utskottet endast framhålla att denna konsekvens av samordningen — vid bibehållande av sjukförsäkringslagens bestämmelser i denna del — icke kan undvikas på annat sätt än att samordningen bringas att upphöra vid den tidpunkt då sjukpenningen eljest skulle börjat utgå med det lägre beloppet. Med hänsyn till önskvärdheten av att samordningen är så fullständig som möjligt kan ett dylikt avsteg från samordningsprincipen vara motiverat endast då tungt vägande skäl talar härför. Enligt utskottets mening är de med förevarande bestämmelse förenade olägenheterna icke av den art att de motiverar ett undantag från samordningen.

På anförda skäl ville utskottet icke förorda någon ändring i gällande bestämmelser på denna punkt.

Riksdagen godkände utskottets utlåtande.

Utredningar m. m.

Kungl. Maj:t har genom skrivelse den 21 september 1956 uppdragit åt riksförsäkringsanstalten att till Kungl. Maj:t inkomma med utredning an-

gående kostnaderna samt konsekvenserna i övrigt, därest tilläggssjukpenningen inom den obligatoriska sjukpenningförsäkringen finge utgå med oducerat belopp under hela sjukhjälpstiden, samt att framlägga förslag till de författningsbestämmelser, som erfordrades vid ett eventuellt genomförande av sålunda angiven ändring. Till fullgörande av det lämnade uppdraget har riksförsäkringsanstalten till Kungl. Maj:t avlämnat en den 12 oktober 1956 dagtecknad utredning i ämnet. Ärendet är f. n. föremål för remissbehandling.

I sammanhanget må erinras om att 1956 års riksdag under höstsessionen i anledning av väckta motioner på förslag av andra lagutskottet gjort en framställning till Kungl. Maj:t med sikte på att få till stånd viss förbättring av de yrkesskadades försäkringsförmåner. Riksdagen hemställde sålunda om en utredning i syfte att pröva möjligheterna att med behållande i princip av samordningen förkorta eller slopa karenstiden inom sjukpenningförsäkringen i fall av yrkesskada (L² U 56; rskr 417). Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Slutligen må även erinras om allmänna pensionsberedningens innevarande månad avgivna betänkande i pensionsfrågan »Förbättrad pensionering», vilket nu remissbehandlas. I betänkandet framlägges bl. a. förslag till en reformering av folkpensioneringen, varvid även frågan om en översyn av reglerna angående samordningen mellan folkpensioneringen samt sjuk- och yrkesskadeförsäkringarna har aktualiserats. Proposition i ämnet har förebådats till innevarande riksdagssession.

Utskottet

I motionen uttalas, att samordningen mellan den allmänna sjukförsäkringen och den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen i praktiken medfört vissa konsekvenser, som motionärerna förutsatt icke varit avsedda vid lagstiftningens genomförande. Motionärerna vänder sig mot det förhållandet att vid yrkesskada tilläggssjukpenningen i sjukpenningklasserna 4—13 kan komma att utgå med lägre belopp under viss del av samordningstiden i det fall att sjukpenning utgivits för någon tid av de 60 dagar, som närmast föregått den vid yrkesskadan aktuella sjukperioden.

Utskottet vill till en början framhålla att den tid, under vilken tilläggssjukpenning vid yrkesskada under av motionärerna angivna förhållanden kan utgå med lägre belopp i vissa sjukpenningklasser, icke kan överstiga 60 dagar och alltså aldrig kan omfatta 80 dagar, såsom anföres i ett i motionen lämnat exempel.

Utskottet hade vid 1955 års riksdag att taga ställning till ett i motioner

framställt yrkande av samma innebörd som det nu förevarande. Härvid framhöll utskottet att den påtalade konsekvensen av samordningen — vid bibehållande av sjukförsäkringslagens bestämmelser i denna del — icke kunde undvikas på annat sätt än att samordningen bringades att upphöra vid den tidpunkt, då sjukpenningen eljest skulle börjat utgå med det lägre beloppet. Utskottet anförde vidare att med hänsyn till önskvärdheten av att samordningen vore så fullständig som möjligt ett dylikt avsteg från samordningsprincipen kunde vara motiverat endast då tungt vägande skäl talade härför. Enligt utskottets då uttalade mening vore de med förevarande bestämmelse förenade olägenheterna icke av den art att de motiverade ett undantag från samordningen.

De skäl, som utskottet sålunda vid 1955 års riksdag framförde mot att till undvikande av den påtalade konsekvensen för ifrågavarande fall stadga ett undantag från samordningsprincipen, äger alltjämt giltighet. Det må i sammanhanget framhållas att en förlängning av tiden för utgivande av den högre tillägssjukpenningen till 150 dagar — med bibehållande av samordningstiden vid 90 dagar — skulle medföra att den påtalade olägenheten upphörde. Enligt utskottets mening saknas det dock tillräcklig anledning att enbart med hänsyn härtill förlänga den tid under vilken tillägssjukpenningen utgår med oducerat belopp. Utskottet vill emellertid erinra om, att riksförsäkringsanstalten på uppdrag av Kungl. Maj:t verkställt viss utredning angående kostnaderna samt konsekvenserna i övrigt, därest tillägssjukpenningen inom den obligatoriska sjukpenningförsäkringen finge utgå med oducerat belopp under hela sjukhjälptiden. Denna utredning remissbehandlas för närvarande.

Utskottet vill även understryka, att de olägenheter för de yrkesskadade, som är förenade med förevarande bestämmelse, torde vara väsentligt mindre än de, som reglerna om karenstid kan ge upphov till. Rörande sistnämnda spörsmål har riksdagen nyligen gjort viss framställning med sikte på att få till stånd en förbättring av de yrkesskadades försäkringsförmåner. Riksdagen hemställde sålunda vid 1956 års höstsession om en utredning i syfte att pröva möjligheterna att med bibehållande i princip av samordningen förkorta eller slopa karenstiden inom sjukpenningförsäkringen i fall av yrkesskada. Ärendet är f. n. beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Slutligen får utskottet framhålla, att frågan om en översyn av reglerna angående samordningen mellan folkpensioneringen samt sjuk- och yrkesskadeförsäkringarna kan komma att aktualiseras i samband med det fortsatta arbetet på en pensionsreform. En på allmänna pensionsberedningens innevarande månad framlagda principbetänkande grundad proposition torde komma att föreläggas årets riksdag.

Med hänsyn till det anförda saknas det enligt utskottets mening anledning att hos Kungl. Maj:t göra framställning om förslag till ändring av

reglerna rörande samordningen mellan sjuk- och yrkesskadeförsäkringarna i det i motionen åsyftade avseendet. Utskottet hemställer därför,

att förevarande motion, I: 51, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 26 februari 1957

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Strand, Nils Elowsson, Axel E. Svensson, Sunne, fru Carlqvist, herrar Huss, Mannerskantz och Nils Theodor Larsson*;

från a n d r a kammaren: herrar Jacobsson i Tobo, Odhe, Carlsson i Bakeröd, Bengtsson i Varberg, Johansson i Södertälje, fru Eriksson i Ängelholm, herrar Jönsson i Jämtlands Sikås och Lothigius*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.